

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ: ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ, ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
& ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 8 / 6 / 2018

Αρ. Πρωτ.: 36441

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Τ.Κ. : 101 87 Αθήνα
Τηλέφωνο : 213 2161428
Fax : 2132161931
e-mail : tke@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
Τμήμα: Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτών.

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτ. **5777/8-5-2018** ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από τους Βουλευτές κ.κ. Θανάση Παφίλη, Γιάννη Γκιόκα, Λιάνα Κανέλλη και Χρήστο Κατσώτη, με θέμα σχετικά με την επικίνδυνη κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στον πεζόδρομο της οδού Μασσαλίας, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Την περίοδο της οικονομικής κρίσης οι εξαρτημένοι χρήστες ουσιών, ήδη πολλαπλώς επιβαρυνμένοι λόγω της χρήσης και συχνά στο περιθώριο της κοινωνίας, είναι από τις ομάδες που πλήττονται περισσότερο. Παρατηρείται όξυνση των αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών, υψηλότερα ποσοστά αστεγίας και κοινωνικής περιθωριοποίησης, καθώς και εμφάνιση νέων, πιο οικονομικών, αλλά ιδιαίτερα επιβλαβών ουσιών. Είναι προφανές ότι χρειάζεται εντατικοποίηση παρεμβάσεων για αυτήν την ομάδα, σε μια εποχή, ωστόσο, που οι φορείς θεραπειών αντιμετωπίζουν και οι ίδιοι τις επιπτώσεις της κρίσης και ιδίως την έλλειψη ανθρώπινων και άλλων πόρων.

Για την υποστήριξη εξαρτημένων ατόμων στον δρόμο, το ΚΕΘΕΑ εφαρμόζει από το 1995 προγράμματα άμεσης πρόσβασης και μείωσης της συνδεδεμένης με τη χρήση ουσιών βλάβης. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν δράσεις προσέγγισης χρηστών στον δρόμο (street-work) και τη λειτουργία ειδικών χώρων διήμευσης εξαρτημένων (στέκια) και υλοποιούνται από το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ. Η προσέγγιση του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ δεν αποκλείει τον μακροπρόθεσμο στόχο της ένταξης σε θεραπεία και επίτευξης της αποχής, ωστόσο, δεν τον θέτει ως προϋπόθεση για την παροχή υποστήριξης.

Τα προγράμματα είναι εστιασμένα στη φροντίδα και ανακούφιση των ίδιων των χρηστών, στη βάση των ιδιαίτερων αναγκών τους. Η συστηματική υποστήριξή των χρηστών μέσα από τέτοιου είδους προγράμματα μπορεί να συμβάλει και στην αποφόρτιση καταστάσεων όπως οι πιάτσες της Αθήνας, αλλά δεν αποτελεί παρά ένα κομμάτι μόνο των γενικότερων πρωτοβουλιών που χρειάζεται να αναληφθούν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων στο κέντρο της Αθήνας.

Ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση ενίσχυσης αυτών των δράσεων είναι το «Πρόγραμμα Άμεσης Πρόσβασης για Χρήστες στον Δρόμο», στο οποίο θα συμπράξουν το ΚΕΘΕΑ, ο ΟΚΑΝΑ, ο Δήμος Αθηναίων και η Περιφέρεια Αττικής. Υπογράφηκε Προγραμματική Σύμβαση, το Δεκέμβριο 2017, στην οποία προβλέπεται συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των

συμβαλλόμενων μερών για την υλοποίηση μιας σειράς παρεμβάσεων σε κεντρικές περιοχές της Αθήνας, όπως στις περιοχές του Πεδίου Άρεως, πέριξ της οδού Πανεπιστημίου κ.α. με στόχο τη μείωση της βλάβης του συγκεκριμένου πληθυσμού που αντιμετωπίζει προβλήματα από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και την επαφή τους με υπηρεσίες υγείας και φροντίδας.

Η υλοποίηση του προγράμματος αναμένεται να αρχίσει, αφού ολοκληρωθούν οι διαδικασίες πρόσληψης του αναγκαίου προσωπικού. Το έργο θα υλοποιηθεί μέσα από δράσεις *street-work*, με πόρους της Περιφέρειας για δυο χρόνια. Στόχοι του θα είναι:

- Διερεύνηση των ιατρικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των εξαρτημένων.
- Προώθηση πρακτικών υγιεινής και ασφαλέστερης χρήσης με στόχο της μείωσης της βλάβης.
- Έγκαιρη παρέμβαση για την αντιμετώπιση περιστατικών υπερδοσολογίας.
- Παροχή πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.
- Τραπομπή-διασύνδεση και συνοδεία των εξαρτημένων σε διασυνδεδεμένες νοσοκομειακές και κοινωνικό-προνοιακές υπηρεσίες και η υποστήριξή τους για την έκδοση των απαιτούμενων εγγράφων.
- Παροχή βασικών ειδών σίτισης και η προσέλκυση των εξαρτημένων στις υπόλοιπες υπηρεσίες του προγράμματος και σε χώρους άμεσης πρόσβασης.
- Εκπαίδευση, ενημέρωση, κινητοποίηση και διασύνδεση με την ευρύτερη κοινότητα.
- Συμβουλευτική για ένταξη σε θεραπευτικό πρόγραμμα.
- Μείωση της εξάπλωσης λοιμωδών νοσημάτων στην κοινότητα.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα φάση σε ό,τι αφορά τα προγράμματα που πραγματοποιεί το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, η προσέγγιση χρηστών στον δρόμο διενεργείται με καθημερινές περιπατητικές ή εποχούμενες εξορμήσεις (κινητή μονάδα), διαφορετικές ώρες του εικοσιτετράωρου και σε διαφορετικά σημεία της πρωτεύουσας όπου παρατηρείται συνάθροιση εξαρτημένων. Στόχος των εξορμήσεων είναι η προσέγγιση αυτού του εξαιρετικά ευάλωτου πληθυσμού, ώστε να καλυφθούν οι άμεσες ανάγκες τους, να κινητοποιηθούν και να ενδυναμωθούν, για να υιοθετήσουν σταδιακά αλλαγές που θα περιορίσουν τις αρνητικές συνέπειες της χρήσης τόσο για τους ίδιους όσο και για την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό κατά την προσέγγιση χρηστών στον δρόμο και, ανάλογα με τις ανάγκες, προσφέρεται:

- Πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα και παραπομπές στην τριτοβάθμια περίθαλψη
  - Ψυχολογική υποστήριξη
  - Ανταλλαγή συριγγών και διανομή προφυλακτικών
  - Δράσεις προαγωγής υγείας για ασφαλέστερη χρήση ουσιών, περιορισμό των περιστατικών υπερδοσολογίας και πρόληψη της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων
  - Διασύνδεση με τα θεραπευτικά προγράμματα και παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες, ανάλογα με τις ανάγκες του εξαρτημένου
  - Απευθείας εισαγωγή σε Θεραπευτική Κοινότητα, σε περιπτώσεις κρίσης
- Συγχρόνως το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ έχει δημιουργήσει στην Αθήνα δύο Κέντρα Άμεσης Πρόσβασης στα Εξάρχεια (Εμμ. Μπενάκη 84) και στην Ομόνοια (Κουμουνδούρου 28). Τα Κέντρα Άμεσης Πρόσβασης («στέκια») δίνουν στους εξαρτημένους τη δυνατότητα να παραμείνουν σημαντικό διάστημα της ημέρας μακριά από την πιάτσα και να έχουν άμεση πρόσβαση σε φροντίδα. Τα Κέντρα προσφέρουν:
- Πρωτοβάθμια ιατρική φροντίδα (ιατρείο και οδοντιατρείο) και παραπομπές στην τριτοβάθμια περίθαλψη
  - Ψυχολογική υποστήριξη
  - Εκπαίδευση/σεμινάρια για ασφαλέστερη χρήση ουσιών και πρόληψη της διάδοσης λοιμωδών νοσημάτων
  - Ανταλλαγή συριγγών
  - Παροχή σίτισης, ιματισμού και εγκαταστάσεων για τη φροντίδα της ατομικής υγιεινής

- Ενημέρωση και συμβουλευτική για νομικά θέματα και θέματα κοινωνικο-προνοιακής φροντίδας
  - Ενημέρωση και παραπομπή σε θεραπευτικά προγράμματα και άλλες υπηρεσίες
- Το 2017 το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ υποστήριξε 1.980 άτομα, πραγματοποιώντας 250 εξορμήσεις στις πιάτσες και δεχόμενο 2.050 επισκέψεις στα Κέντρα Άμεσης Πρόσβασης.

Επιπρόσθετα, το πρόβλημα της συγκέντρωσης χρηστών σε διάφορα σημεία της Αθήνας («πιάτσες»), καθώς και η διακίνηση ναρκωτικών σε αυτά τα σημεία είναι ένα διαχρονικό πρόβλημα με εξάρσεις και υφέσεις, καθώς και μετακινήσεις από σημείο σε σημείο.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος στηρίζεται στις «κλασικές» πολιτικές της μείωσης της προσφοράς και της μείωσης της ζήτησης. Ο ΟΚΑΝΑ και οι υπηρεσίες του υπηρετούν την πολιτική μείωσης της ζήτησης, εφαρμόζοντας προγράμματα πρόληψης (σε συνεργασία με τα Κέντρα Πρόληψης), θεραπείας (κυρίως θεραπεία υποκατάστασης) και κοινωνικής επανένταξης. Το τελευταίο μάλιστα διάστημα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διεύρυνση των προγραμμάτων κοινωνικής επανένταξης του ΟΚΑΝΑ, με τη δημιουργία σχετικών δομών και υπηρεσιών, εκτός της Αθήνας, στην Πάτρα, τη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη.

Η αύξηση των θέσεων θεραπείας στα προγράμματα υποκατάστασης και η απορρόφηση του μεγαλύτερου μέρους της λίστας αναμονής σε αυτά, έχει οδηγήσει ένα μεγάλο ποσοστό χρηστών σε επαφή με τις θεραπευτικές υπηρεσίες. Το ποσοστό αυτό είναι από τα υψηλότερα στις Ευρωπαϊκές χώρες (70%).

Παρόλα αυτά, υπάρχουν άτομα που δεν επιθυμούν να ενταχθούν σε θεραπευτικά προγράμματα ή αποτυγχάνουν σε αυτά. Η αύξηση του αριθμού των «στεγνών» προγραμμάτων δεν θα έλυνε το πρόβλημα, γιατί τα υπάρχοντα δε φαίνεται να έχουν εξαντλήσει την πληρότητά τους.

Πρόκειται για άτομα που δεν έχουν αναπτύξει κίνητρο για τη θεραπεία, την αναβάλλουν ή έχουν απογοητευθεί από ανεπιτυχείς προσπάθειες. Αυτά τα άτομα συγκεντρώνονται στις πιάτσες, ενώ η οικονομική κρίση, το προσφυγικό και άλλοι παράγοντες έχουν επιδεινώσει την κατάστασή τους, με αποτέλεσμα τις εικόνες που βιώνουμε όλοι στο κέντρο της Αθήνας.

Αυτά τα άτομα πρέπει πρώτον, να κινητοποιηθούν για ένταξη σε θεραπευτικά προγράμματα και δεύτερον, να προσεγγιστούν από υπηρεσίες υγείας με στόχο τη μείωση της βλάβης. Οι πολιτικές μείωσης της βλάβης στοχεύουν αυτά ακριβώς τα άτομα, για να ελαχιστοποιήσουν τη βλάβη που προκαλούν οι ουσίες στους ίδιους, στις οικογένειές τους και τη δημόσια υγεία γενικότερα. Οι βασικές παρεμβάσεις μείωσης της βλάβης, ανάμεσα σε άλλες, είναι η διανομή συρίγγων και ασφαλούς υλικού χρήσης, η δημιουργία ασφαλών χώρων χρήσης και η θεραπεία υποκατάστασης οπιοειδών.

Ακόμη, οι Μονάδες Ψυχικής Απεξάρτησης του Κέντρου Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.), του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής (Ψ.Ν.Α.) και του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης (Ψ.Ν.Θ.) ακολουθούν ψυχοκοινωνική προσέγγιση και δεν χρησιμοποιούν υποκατάστατα ή άλλες ουσίες. Παρέχουν ένα δομημένο, ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από την ενεργητική συμμετοχή και την ισότιμη αλληλεπίδραση όλων των μελών του.

Περαιτέρω, οι παρεμβάσεις με άξονα το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης είναι ιδιαίτερα σημαντικές, καθώς οι περισσότεροι εξαρτημένοι κάποια στιγμή έρχονται αντιμέτωποι με το νόμο και μπορεί να οδηγηθούν στη φυλακή.

Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργούν Προγράμματα Συμβουλευτικής Υποστήριξης Κρατουμένων που παρέχουν, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες διάγνωσης και αξιολόγησης των προβλημάτων των εξαρτημένων, κινητοποίησης τους ώστε να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα υγείας τους, καθώς και μείωσης της εμπλοκής τους με τη χρήση ουσιών.

Επίσης, λειτουργούν Μονάδες Απεξάρτησης κρατουμένων, στις οποίες παραπέμπονται οι κρατούμενοι για την κύρια φάση θεραπείας τους, εκτός ή εντός σωφρονιστικού καταστήματος. Στόχος των μονάδων αυτών είναι η διερεύνηση των αιτιών και των προβλημάτων που οδήγησαν στην εξάρτηση, η σταδιακή αλλαγή των αρνητικών μορφών συμπεριφοράς και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων αντιμετώπισης προβλημάτων, η εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και η επανασύνδεση με την οικογένεια.

Περαιτέρω, λειτουργούν Κέντρα Υποδοχής και Επανένταξης, τα οποία προσφέρουν υπηρεσίες τόσο σε αποφυλακισμένους που έχουν ολοκληρώσει θεραπεία απεξάρτησης μέσα στη φυλακή, όσο και σε αποφυλακισμένους χρήστες. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών, παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής, προετοιμασίας και κινητοποίησης για θεραπεία, θεραπείας ψυχικής απεξάρτησης, κοινωνικής επανένταξης και επαγγελματικού προσανατολισμού κ.α.

Οι εγκεκριμένοι φορείς για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες κατά εφαρμογή του ν. 4139/2013 (ΦΕΚ 74 Α΄) «Νόμος περί εξαρτησιογόνων Ουσιών και άλλες διατάξεις» είναι οι εξής:

1. Οργανισμός κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.Ν.Α.)
2. Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.Θ.Ε.Α.)
3. Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής (Ψ.Ν.Α.)
4. Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης (Ψ.Ν.Θ.)

Οι ως άνω φορείς δραστηριοποιούνται στις τρεις βαθμίδες του προγραμματισμού για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες (πρόληψη - ενημέρωση, θεραπευτική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη) υλοποιώντας επιχειρησιακά προγράμματα δράσης που στηρίζονται στην εκάστοτε εθνική πολιτική και στις ευρωπαϊκές και διεθνείς ανάλογες συμβάσεις.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 61 του ν. 3459/2006, όπως αυτό προστέθηκε με τον ν. 3966/2011, τα Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας είναι εγκεκριμένοι οργανισμοί για την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Κατά των Ναρκωτικών, οι οποίοι λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Βουλευτές κ.κ. Θ. Παφίλη, Γ. Γκιοκά, Λ. Κανέλλη, Χ. Κατώτη

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Υπουργού
2. Τμήμα Νομ. Πρωτοβουλίας, Κοιν. Ελέγχου & Κωδικοποίησης

Α. ΞΑΝΘΟΣ